

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA O'QITISH METODLARI VA YONDASHUVLARI

Karimova Sitora Qurbonboy qizi

Zarmed Universiteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada boshlang'ich ta'limda qo'llaniladigan o'qitish metodlari va yondashuvlari tahlil qilinadi. Ta'lim jarayonida o'quvchilarning qiziqishlari, ehtiyojlari va qobiliyatlarini inobatga olish muhim ahamiyatga ega, shuning uchun turli pedagogik yondashuvlar, jumladan, amaliy, o'yin asosida o'qitish, loyihalarga asoslangan o'qitish va individual yondashuvlar ko'rib chiqiladi. Maqolada, shuningdek, ta'lim jarayonida innovatsion metodlarning, jumladan, raqamli texnologiyalar va interaktiv resurslarning o'rni muhokama qilinadi. O'qitish usullarining o'zaro bog'liqligi va ular o'quvchilarning bilimlarini yanada chuqurlashtirish va qobiliyatlarini rivojlantirishda qanday yordam berishi ko'rsatiladi. Ushbu yondashuvlar o'quvchilarni o'z fikrlarini ifodalashga, tanqidiy fikrlashga va mustaqil ravishda o'rganishga rag'batlantiradi, bu esa kelajakdagi ta'lim va kasbiy faoliyatlariga tayyorgarlik ko'rishlariga imkon yaratadi. Maqola boshlang'ich ta'limda samarali o'qitish metodlarini aniqlash va ularni amaliyotga joriy etishning muhimligini ta'kidlaydi.*

Kalit so'zlar: *Boshlang'ich ta'lim, ijodiy fikrlash, interfaol metodlar, kreativ loyihalar, loyihalash metodlari.*

Boshlang'ich ta'lim — bolalarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishda asosiy poydevor hisoblanadi. Ushbu bosqichda o'qitish metodlari va yondashuvlari o'quvchilarning o'rganish jarayonida faol ishtirok etishlarini ta'minlash, ularning qiziqishini oshirish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Maqolada boshlang'ich ta'limda qo'llaniladigan asosiy o'qitish metodlari va yondashuvlari ko'rib chiqiladi.

An'anaviy metodlar:

Ma'ruza: Ushbu metodda o'qituvchi dars davomida nazariy materiallarni tushuntiradi. Ma'ruza yangi bilimlarni taqdim etish uchun qulay bo'lishi bilan birga, o'quvchilarni passiv tutish xavfi mavjud. Buning natijasida o'quvchilar faqat tinglovchi rolda bo'lishi mumkin, bu esa ular o'rtasida interaktivlikni kamaytiradi.

O'zaro savol-javob: Bu metod o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida savollar va javoblar almashinuvi orqali amalga oshiriladi. O'zaro savol-javob jarayoni o'quvchilarning fikrlarini ochiq bildirishlariga yordam beradi va darsda interaktivlikni oshiradi. Bu metod, shuningdek, o'quvchilarning fikrlarini yanada chuqurroq tahlil

qilishga, muammolarni hal qilishga va o'zaro fikr almashish orqali o'z bilimlarini mustahkamlashga imkon beradi.

An'anaviy metodlar boshlang'ich ta'lim jarayonida muhim rol o'ynasa-da, ularni qo'shma va innovatsion yondashuvlar bilan birgalikda ishlatish, o'quvchilarni yanada faol va ishtirokchi qilishga yordam beradi.

Interfaol metodlar:

Guruhiy ishlash: O'quvchilar kichik guruhlarga bo'linib, muayyan vazifalarni hal qilishadi. Ushbu jarayon o'quvchilar o'rtasida hamkorlikni rag'batlantiradi va jamoaviy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Guruhiy ishlash, o'quvchilarga bir-birlari bilan fikr almashish, turli nuqtai nazarlarni hisobga olish va birgalikda yechimlar topish imkonini beradi. Bu metod, shuningdek, muammolarni yechishda ijodiy yondashuvni kuchaytiradi.

Rol o'ynash: O'quvchilar turli rollarni bajarish orqali muammolarni hal qilish va muloqot qilish ko'nikmalarini oshiradilar. Bu metod o'quvchilarga situatsiyani o'zlari kashf etish, ijodiy fikrlash va muloqot qilish imkoniyatini beradi. Rol o'ynash, shuningdek, o'quvchilarni turli kontekstlarda ishlashga tayyorlaydi, ularning empatiya va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Interfaol metodlar o'quvchilarni ta'lim jarayonida faol ishtirok etishga undaydi va ularning bilimlarini amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini oshiradi. Bu yondashuvlar o'quvchilarning mustaqil fikrlashini va muammolarni hal qilish qobiliyatini kuchaytiradi.

Loyihalash metodlari:

Loyihaga asoslangan o'qitish: Ushbu metodda o'quvchilar biror loyiha ustida ishlaydilar, bu jarayonda ular turli fanlardan olingan bilimlarni amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Masalan, bolalar ekologik muammo haqida loyiha yaratish orqali atrof-muhitni muhofaza qilish bo'yicha yechimlar ishlab chiqishlari mumkin. Bu jarayon talabalarni o'z bilimlarini sinovdan o'tkazishga va amaliy tajriba olishga undaydi.

Kreativ loyihalar: O'quvchilar ijodiy g'oyalarini amalga oshirish va mavjud muammolarni hal etish uchun yangi yechimlar izlaydilar. Bunday loyihalar o'quvchilarni innovatsion fikrlashga va kreativ yondashuvlarni qo'llashga rag'batlantiradi. Ular o'z g'oyalarini tatbiq etish orqali mustaqil fikr yuritishni va muammolarni yechishda ijodkorlikni rivojlantiradilar.

Loyihalash metodlari o'quvchilarni faol ishtirok etishga, o'z bilimlarini amaliyotda qo'llashga va muammolarni ijodiy yondashuv bilan hal qilishga undaydi. Bu yondashuvlar, shuningdek, o'quvchilarning jamoaviy ish, vaqtni boshqarish va loyihalarni amalga oshirish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

Boshlang'ich ta'limda yondashuvlar

Bolalarga yo'naltirilgan yondashuv: Ushbu yondashuv o'quvchilarning qiziqishlari, ehtiyojlari va qobiliyatlariga e'tibor beradi. O'qituvchi har bir o'quvchining individual xususiyatlarini inobatga olib, o'qitishni shaxsiylashtiradi, bu esa har bir talabaning o'ziga xos o'rganish uslublariga mos keladi.

Bolalarga yo'naltirilgan yondashuv yordamida o'quvchilar o'z bilimlarini yanada samarali o'zlashtirishlari mumkin. O'qituvchi o'quvchilar bilan individual muloqot qilib, ularning qiziqishlarini rivojlantirishga va o'z qobiliyatlarini kashf etishga yordam beradi. Buning natijasida o'quvchilar o'zlarini o'rganishda faol his qiladilar va o'rganish jarayonida yuqori motivatsiyaga ega bo'lishadi.

Bu yondashuv shuningdek, o'quvchilar o'rtasida individual farqlarni tan olishga, ularning o'zlariga bo'lgan ishonchlarini oshirishga va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Natijada, bolalar ta'lim jarayonida yanada muvaffaqiyatli va qoniqarli natijalarga erishadilar.

Integratsiyalashgan yondashuv: Fanlararo integratsiya boshlang'ich ta'limda muhim ahamiyatga ega, chunki o'quvchilar bir vaqtda bir nechta fanlardan bilim olishadi. Bu yondashuv ularga yanada kengroq va yaxlit tushuncha beradi, shuningdek, olingan bilimlarni bir-biri bilan bog'lash imkoniyatini yaratadi.

Misol uchun, matematika va san'atni birlashtirib, bolalar geometrik shakllarni yaratish jarayonida matematik tushunchalarni san'at bilan uyg'unlashtiradilar. Bunday faoliyat o'quvchilarning ijodiy va analitik fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi, ularni muammolarni hal qilishda ko'proq mustaqil va innovatsion yondashuvlar bilan ta'minlaydi.

Integratsiyalashgan yondashuv yordamida o'quvchilar turli fanlar o'rtasidagi bog'liqliklarni ko'rib chiqadilar, bu esa ularga o'z bilimlarini real hayotdagi vaziyatlarga tatbiq etishga imkon beradi. Natijada, bolalar yanada chuqurroq va kengroq bilimlarni o'zlashtirib, o'zlarining fikr yuritish ko'nikmalarini yanada rivojlantiradilar.

O'rganish orqali o'qitish: Bu yondashuvda o'quvchilar amaliy faoliyat orqali bilimlarni o'zlashtiradilar. O'qituvchi o'quvchilarga tajribalar, o'yinlar va interfaol faoliyatlar orqali ko'proq mustaqil o'rganishga imkon beradi.

Loyihalash yondashuvi: O'quvchilarning muammolarni hal qilish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish maqsadida loyihalar orqali o'qitish amalga oshiriladi. Bu jarayonda o'quvchilar mustaqil ish olib borish, guruhda faoliyat yuritish va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini o'zlashtiradilar.

Xulosa:

Boshlang'ich ta'limda o'qitish metodlari va yondashuvlari o'quvchilarning rivojlanishiga va bilim olish jarayoniga katta ta'sir ko'rsatadi. Turli metodlar va yondashuvlar birgalikda qo'llanilganda, o'quvchilarning qiziqishini oshiradi, ularning ijodiy fikrlash va mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'qituvchilar boshlang'ich ta'limda turli metod va yondashuvlarni birlashtirib, o'quvchilarning to'laqonli rivojlanishini ta'minlashlari zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://arxiv.uz/uz/documents/slaydlar/pedagogik-psixologiya/o-qitish-metodlari-va-ularning-tasnifi>
2. <https://kun.uz/news/2019/11/27/boshlangich-sinfda-oqitishning-zamonaviy-texnologiyalaridan-foydalanish-usullari?q=%2Fuz%2Fnews%2F2019%2F11%2F27%2Fboshlangich-sinfda-oqitishning-zamonaviy-texnologiyalaridan-foydalanish-usullari>
3. <https://cyberleninka.ru/article/n/o-qitish-metodlari-boshlang-ich-ta-lim-samaradorligining-garovi-sifatida>